

CHAQIRUVGA QADAR BOSHLANG'ICH TAYYORGARLIK FANIDAN AMALIY MASHG'ULOTLARNI O'TKAZISHDA HARBIY QISM, MUASSASA VA TASHKILOTLARNING AHAMIYATI.

Sherov Sanjar Elmirzayevich

Qashqadaryo viloyati Muborak tuman Politexnikumi

Umumta'lim fanlar kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fanidan amaliy mashg'ulotlarni tashkil etishda harbiy qism, muassasa va tashkilotlarning tutgan o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, ushbu jarayonning samaradorligini oshirish bo'yicha ilg'or tajribalar va takliflar keltiriladi.

Kalit so'zlar: chaqiruvga qadar tayyorgarlik, harbiy ta'lim, muassasa, tashkilot, amaliy mashg'ulotlar.

Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani yoshlarni harbiy xizmatga tayyorlash, ularning jismoniy va ma'naviy barqarorligini oshirish maqsadida o'qitiladi. Ushbu jarayonda nazariy bilimlarni amaliy mashg'ulotlar bilan mustahkamlash muhim ahamiyat kasb etadi. Harbiy qismlar, muassasalar va tashkilotlarning bu boradagi ishtiroki o'quvchilarning harbiy tayyorgarligini oshirishga xizmat qiladi.

Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik (CHQBT) fani umumta'lim maktablari, kasb-hunar kollejlari va akademik litseylarda yoshlarni harbiy xizmatga tayyorlashga qaratilgan. Ushbu fan doirasida harbiy intizom, jismoniy tayyorgarlik, yong'in xavfsizligi, fuqarolik mudofaasi va favqulodda vaziyatlarda harakat qilish kabi masalalar ko'rib chiqiladi.

Amaliy mashg'ulotlar chaqiruv yoshidagi yigitlarning harbiy xizmatga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularning jismoniy, psixologik va ma'naviy tayyorgarligini mustahkamlash uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu jarayonda harbiy qismlar, muassasalar va boshqa tashkilotlarning faol ishtiroki talab etiladi.

Harbiy qismlarning roli

Harbiy qismlar chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik bo'yicha amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishda eng asosiy tashkilot hisoblanadi. Ular o'quvchilarga real harbiy muhitni his qilish, harbiy xizmat sharoitlari bilan tanishish va jangovar texnika hamda qurollardan foydalanish bo'yicha bilim va ko'nikmalarni shakllantirishga yordam beradi. Quyidagi jihatlar ayniqsa muhimdir:

Harbiy intizom va xizmat tamoyillarini tushuntirish

- O'quvchilarga harbiy xizmatga oid asosiy qonunlar va nizomlar tushuntiriladi.
- Harbiy qismning ichki tartib-qoidolari bilan tanishtirish orqali harbiy intizom shakllantiriladi.

- Harbiy hayotning asosiy qoidalari, jumladan, saf tartibi, boshqaruv tizimi va rahbarlikka bo'ysunish tamoyillari o'rgatiladi.

Harbiy texnika va qurollardan foydalanish

- Zamonaviy jangovar texnika, qurollar va harbiy vositalar bilan amaliy tanishtirish.

- Harbiy qism poligonlarida mashg'ulotlar o'tkazish orqali o'quvchilar qurol-yarog'ni ishlatish bo'yicha boshlang'ich ko'nikmalarga ega bo'ladilar.

- Nishonga otish, jangovar holatda harakat qilish va o'zini himoya qilish bo'yicha mashqlar o'tkaziladi.

Dala sharoitida harakat qilish va omon qolish

- Harbiy harakatlarni rejalashtirish, yo'nalishlarni aniqlash va omon qolish bo'yicha mashg'ulotlar.

- Tabiiy va ekstremal sharoitlarda qanday harakat qilish kerakligi o'rgatiladi.

- Dala sharoitida yashash, palatkalar o'rnatish va oziq-ovqat tayyorlash bo'yicha amaliy mashqlar o'tkaziladi.

Muassasalar va tashkilotlarning roli

Harbiy qismlardan tashqari, turli davlat va nodavlat tashkilotlari ham chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik mashg'ulotlariga katta hissa qo'shadi.

Mudofaa ishlari bo'limlari

- Chaqiruv yoshidagi yigitlarning harbiy xizmatga oid hujjatlarining to'g'ri yuritilishini nazorat qiladi.

- Harbiy xizmatga chaqiriladigan yoshlarning tibbiy ko'rikdan o'tishini tashkil qiladi.

- Harbiy xizmatning afzalliklari haqida seminarlar va targ'ibot tadbirlarini o'tkazadi.

Favqulodda vaziyatlar vazirligi bo'limlari

- Yong'in xavfsizligi bo'yicha mashg'ulotlar.

- O'quvchilarga suv toshqini, zilzila, yong'in va boshqa favqulodda vaziyatlarda qanday harakat qilish kerakligi o'rgatiladi.

- Birinchi yordam ko'rsatish, jabrlanganlarni evakuatsiya qilish bo'yicha amaliy mashg'ulotlar o'tkaziladi.

Tibbiyot muassasalari

- Tibbiyot xodimlari o'quvchilarga harbiy xizmatda uchraydigan jarohatlar bo'yicha ma'lumot beradilar.

- Birinchi tibbiy yordam ko'rsatish, jarohatlar bandajlash va qon ketishini to'xtatish bo'yicha amaliy mashqlar o'tkaziladi.

- Jang maydonida tibbiy yordam ko'rsatish usullari o'rgatiladi.

Sport va jismoniy tarbiya muassasalari

- Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik bo'yicha maxsus sport musobaqalari tashkil qilinadi.

- Turnikda tortilish, yugurish, to'siqlardan o'tish kabi mashqlar o'quvchilarning jismoniy tayyorgarligini oshirishga xizmat qiladi.

- Harbiy sport turlari (qo'l jangi, harbiy gimnastika) bo'yicha maxsus to'garaklar tashkil qilinadi.

Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi

Harbiy xizmatga chaqiriladigan yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash muhim hisoblanadi. Bu borada harbiy qismlar, davlat muassasalari va jamoat tashkilotlari hamkorlikda ishlaydi:

- Harbiy qahramonlar, urush qatnashchilari va harbiy xizmatni o'tagan insonlar bilan uchrashuvlar tashkil qilish.

- Vatan himoyasi mavzusida targ'ibot ishlari olib borish, harbiy xizmatga bo'lgan qiziqishni oshirish.

- Harbiy tarix va milliy qadriyatlar asosida ma'naviy tarbiya ishlari olib borish.

Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fanidan amaliy mashg'ulotlarni harbiy qismlar, muassasalar va turli tashkilotlar bilan hamkorlikda o'tkazish yoshlarni harbiy xizmatga puxta tayyorlashga xizmat qiladi. Ushbu jarayon orqali o'quvchilar real hayot sharoitlarida harbiy xizmat bilan tanishib, jismoniy, psixologik va ma'naviy jihatdan yetuk bo'lish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa milliy armiyaning kuchli va tayyorgarligi yuqori bo'lgan shaxslar bilan to'ldirilishiga xizmat qiladi.

Xulosa

Maqolada chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik mashg'ulotlarining samaradorligini oshirishda harbiy qismlar va tashkilotlarning ahamiyati ochib berildi. Kelgusida bu jarayonni yanada takomillashtirish uchun quyidagi takliflar ilgari surildi:

- Harbiy qismlar va ta'lim muassasalari o'rtasida doimiy hamkorlikni mustahkamlash;

- Amaliy mashg'ulotlarni zamonaviy texnologiyalar bilan boyitish;

- O'quvchilar uchun harbiy psixologiya va strategiya bo'yicha maxsus seminarlar tashkil etish;

- Harbiy tayyorgarlik dasturlarini xalqaro tajribalar asosida takomillashtirish.

Adabiyotlar.

1. O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyasi . T.: 2018 y. 83 b.
2. O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi qonuni.2020 y.
3. O'zbekiston Respublikasining «Mudofaato'g'risida»gi qonuni.2018y.
4. O'zbekiston Respublikasining«Harbiy xizmati utash to'g'risida»gi qonuni. 2019 y.
5. «Yoshlarni chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorlash»o'quv dasturi 2017 y.
6. «O'smirlarni chaqiriqqacha tayyorlash to'g'risidagi Nizomi» 2014 y.